

Péter Ágnes kiállítása az Erlin Galériában*

2008. szeptember 17. – október 13.

„A pohár friss, tiszta növény” – írja József Attila a fiatalkori Pohár című versében.

Pohár–víz–növény fogalmi hármasa jelenik meg Péter Ágnes legújabb művein, csak nem egészen úgy, mint József Attilánál, aki szerint „A források szivén pohár nő”. Péter Ágnes olvasatában: a tó vizén pohár nő... A művész és a kiállítást megnyitó író számára az otthon részét képező Velencei-tó vizéről van itt most szó, ahol a fogalmi hármass harmadik eleme egy olyan növény, amely ennek a kicsi, de barátságos tónak a nagy részét elfedi. A nádas, amely az életet jelentő őselem éke, amely hol zölddé, hol aranyló sárgává festi az algáktól barnás színben játszó velencei vizet, ahol kisebb járatok és nagyobb tisztások teszik változatossá a növényzetbe be kíváncozó csónakázók és kajakosok kalandozásait.

„A fényképészet bozótos kultúrtárgyakból áll, azaz olyan tárgyakból, amelyeket »szándékosan állítottak oda«. Minden ilyen tárgy eltakarja a fényképész elől a vadat. A fényképész ezek között lopakodik át, hogy kikerülje a bennük elrejtett szándékot. Fel akar szabadulni a kulturális megkötöttségből, és mindenképpen el akarja kapni a zsákmányát” – véli Vilém Flusser A fotográfia filozófiája című írásában. Péter Ágnes azonban a képe mögé lép, megkerüli a saját eszközét, de nem áll az apparátus és a táj közé, hanem a kép mögé kerül, s továbbgondolja, továbbalakítja azt. Nem retusálja, nem is tesz hozzá vagy vesz el belőle, hanem cselekvő módon átstrukturálja. Látszólag teljesebbé teszi, ám ezzel a gesztussal éppen hogy elbizonytalanít bennünket. Kilép a gép mögül, nézőpontot vált, felvesz egy újabb fókuszpontot. Azaz keze nyomán ellipszissé válik a kör, ahogy távolodik a pohártól, a körív egyre laposabb lesz, s egyre határozottabb. „A fényképész cserkészés közben az egyik téridő-formából másikba lép át – mondja később Flusser –, miközben a téridő-kategóriákat kombinatorikusan egymáshoz hangolja. Lopódzás közben kombinációs játékot játszik az apparátus kategóriáival, és ennek a játéknak a struktúrája – és nem közvetlenül magának a kulturális meghatározottságnak a struktúrája – az, amit a fényképről leolvashatunk.” Igaz ez még akkor is, ha Péter Ágnes fényképei már nem fényképek, hanem újraértelmezései a térnek, az időnek, s magának a fényképnek. Fotómanipulációk, de nem csalások, hanem tükröződések: Péter Ágnes két gyújtópontból látja és láttatja a világot, s miközben a világ teljességét, az univerzumot is szimbolizáló ellipszisei körbeölelik a világ egy-egy fragmentumát, aközben azt is megmutatják, hogy az ellipszis határain kívül is van valami, ami az általunk lezártnak, teljesnek gondolt világnak a folytatása. Így értelmezi át a teljesség fogalmát.

Vízre helyezett pohár, tiszta vízzel vagy éppen borral telten. József Attilánál „a szomjan haldokló madár / Észreveszi az ég mögött a sok szép poharat”. Az ég ellipszise a tenger tükröződése. A fizikusok szerint ha ellipszis alakú tükröt készítünk, melynek egyik fókuszába fényforrást helyezünk, a fénysugarak egyetlen pontba tükröződnek: a másik fókuszba. A hanghullámok hasonló módon verődnek vissza, mint a fény, ha valaki egy nagy elliptikus helyiség egyik fókuszába áll, a másik fókuszban álló személy jól hallja az első suttogását is, anélkül, hogy a terem egyéb pontjain hallható volna. Semmilyen más görbének nincs ilyen tulajdonsága. Péter Ágnes terében ő maga áll az egyik gyújtópontban, s nekünk azt a feladatot szánja, hogy megkeressük a másikat, hogy jól halljuk, jól értsük őt, de nem az állításait, hanem a tér, az idő, tehát az életünk határaitól megfogalmazott lírai kérdéseit.